

Plenum

Torsdag 14.2.2019 kl. 16.05—22.05

2.1. Muntlig fråga om företag som producenter av äldreomsorg (Jukka Gustafsson sd)

Muntligt spørsmål MFT 259/2018 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Tuula Haatainen: Första frågan, socialdemokratiska riksdagsgruppen, ledamot Gustafsson, varsågod.

Debatt

16.06 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Viime päivinä vanhustenhoito on puhuttanut ihmisiä paljon. Se on monia koskettanut, loukannut, satuttanutkin. Oikeutetusti on reagoitu.

Ikäihmiset tarvitsevat hyvän ja inhimillisen hoidon, olivat he sitten kotihoidossa tai palvelutaloissa. Nyt ilmenneitä räikeitä epäkohtia ei voi eikä pidä hyväksyä, ei julkiselta eikä yksityiseltä taholta. Monet hoitopaikat toimivat hyvin, ja hoitajat ansaitsevat kiitoksen, mutta monet suuret yhtiöt ovat ahneuksissaan syylistyneet palkkaamaan liian vähän työntekijöitä, tehneet suoranaisia petoksia, ihmisarvoa on loukattu. Näin ei voi jatkua.

Herra pääministeri, pohditte toissa päivänä politiikan toimittajien tilaisuudessa sitä, onko osakeyhtiö ylipäättään oikea muoto vanhustenpalveluihin. Arvoisa pääministeri, voisitteko avata, mitä oikeastaan tarkoittitte?

16.07 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pohdiskelin tuossa vastauksessani sitä, että olipa kysymys osakeyhtiöstä, julkisesta toimijasta, osuuskunnasta, niin aina tällaisessa tilanteessa, kun puhutaan vanhusten arvokkaasta, laadukkaasta hoidosta, arvojen pitää olla päätöksenteon ohjaava tekijä numero yksi ja vasta seuraavana voi tulla taloudellisen tuloksen tekeminen. Tämän pitäisi olla itsestäänselvää kaikille alan toimijoille, sekä yrityksille että julkisille toimijoille. Jokainen suomalainen vanhus ansaitsee arvokkaan ja laadukkaan hoidon, ja sen pitää olla sinne yhteisön arvoihin kirjoitettu.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.08 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Niin, pääministeri, nyt alkaa olla totuuden hetki käsillä. Olette ajaneet kohta neljän vuoden ajan markkina-sotea, joka avaa lähes 6 miljardin lisämarkkinat ison rahan kasvottomille, monikansallisille sote-jäteille. Tämä teidän mallinne siis johtaa siihen, että vanhuksia hoidetaan jatkossa yhä enemmän markkinoiden ehdoilla. [Oikealta: Päinvastoin!] Samalla toiminnan valvonta jää yhä

Punkt i protokollet PR 159/2018 rd

enemmän yritysten oman valvonnan varaan. Tämä on sosiaalidemokraattien mielestä väärä suunta.

Esiin tulleiden vanhuspalveluiden väärinkäytösten pitäisi avata kaikkien hallituksen markkina-soten kannattajien silmiä. [Timo Heinonen: Mites Tradeka?] Eikö siksi olisi parempi nyt vielä arvioida tämä markkina-sote uudelleen, kun se teidänkään mielestänne ei sovi hoitopalveluihin?

Te, pääministeri Sipilä, puhuitte eilen politiikan toimittajien tilaisuudessa arvoista. [Puhemies koputtaa] Nyt tulee tärkein kysymys: kumpi teidän arvoissanne menee edelle: lähes 6 miljardin markkinoiden avaaminen yrityksille [Puhemies: Aika!] vai ihmisarvoisen vanhuuden tarjoaminen kaikille? [Välihuutoja]

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehdotomasti tuo jälkimmäinen eli ihmisarvoisten palvelujen tarjoaminen jokaiselle suomalaiselle vanhukselle. Juuri sen takia teemme tätä sote-uudistusta, että saamme järjestyksen tähän hommaan. [Kari Kulmala: Kuka estää?] Eli nykyjärjestelmä karkaa käsistä koko ajan, ja nyt tarvitaan järjestys taloon: samat säännöt julkiselle ja yksityiselle puolelle.

Ennen kaikkea tämä sote tuo järjestäjälle leveämmät hartiat, paremman osaamisen siihen, että voidaan valvoa, että arvojen mukaisesti myöskin toimitaan. [Jukka Gustafsson: Ne valvoo omaa toimintaa!] Se tuo myöskin valvontaan paremmat resurssit ja myöskin lainsäädännön muutoksen siihen, että valvontaa voidaan tehdä tehokkaammin 18 toimijan toimesta, ja myöskin se osaaminen siinä, kuka tekee ja kuka ei tee täällä, paranee.

16.11 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuottajalaissa valiokunta päätti jo nostaa esille tiettäviä asioita. Tuottajalaissa kerrotaan yleisperusteluissa, että valvontaan käytettäviä resursseja ei ole kuitenkaan mahdollista lisätä yksityisten palveluiden määrän kasvua vastaavasti. Lisäksi näissä yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että siellä velvoitettaisiin palveluntuottaja valvomaan toimintansa laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta, mutta siinä valvonnassa korostuisi juuri tuottajan omavastuu — tuottajan omavastuu. Kysynkin nyt vielä kerran: onko järkevää tehdä tämä kaikki markkinoiden ehdoilla?

Samaan hengenvetoon: Sote on myös iso säästöprojekti. Hallituksella on tarkoituksena säästää pelkästään vanhustenhuollon palveluista yli miljardi euroa. Tämä lienee menossa väärään suuntaan. Kysynkin ministeri Saarikolta: jos valiokunta huomenna aamulla ottaa tämän vanhustenhuollon tilan omaksi asiaksi, [Puhemies koputtaa] oletteko te valmis tukemaan valiokunnan työtä ja olemaan käytettävissä?

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemmekin käyneet valiokunnan puheenjohtajan kanssa tästä keskustelua, ja olen ymmärtänyt toiveenne — ja perustellun toiveenne — siitä, että myös valiokunta on kiinnostunut kuulemaan vanhuspalvelujen tila-arvion. Olen todennutkin valiokunnan puheenjohtajalle, että haluamallanne tavalla voitte saada mielellään saman informaation esimerkiksi valvontaviranomaisen johdolta tai ministeriön virkavalmistelusta, sekä nykytilanteesta suhteessa näihin epäkohtiin että toisaalta siitä lainsäädännön valmistelusta, joka ministeriössä on nyt jo käynnistynyt vanhuspalvelun kokonaispäivityksestä. Se, millaiseksi laki muodostuu, mitä asioita tuleva hallitus haluaa siinä painottaa myös eurojen suhteen, on varmasti hallitusneuvottelujen tasoinen kysymys.

Punkt i protokollet PR 159/2018 rd

Mutta kuten täällä yhdessä välikysymyskeskustelussa totesimme, annan ilman muuta tämän kaiken informaation kaikkien eduskuntapuolueiden käyttöön, jotta voimme valmistautua myös kertomaan kansalaisille vaaleissa, minkälaisista asioista ikäihmisten hoivassa meistä kukin on valmis kantamaan erityistä huolta.

16.13 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokainen voi miettiä, miltä tuntuu, jos ainoat päivän aikana koskettavat kädet ovat kiireiset tai jos yöpaitaa ei ehditä vaihtaa päivävaatteisiin ennen puolta päivää, tai millainen on elämänlaatu, jos päivästä toiseen iltatoimet alkavat jo tunteja ennen nukkumaanmenoa, jos ruuan joutuu syömään aina kiireessä ja kylmänä, puhumattakaan ulkoilusta, josta moni vanhus haaveilee jo nytten.

Asuminen palveluiden turvin kotona on prosessi, joka tarvitsee tuekseen asukkaan luotamuksen omaan selviytymiseen ja perusturvallisuuden tunteen säilymiseen. Tällä hetkellä me päättäjät saamme ympäri Suomea paljon viestejä siitä, kuinka meillä on paljon vanhuksia kotona, jotka eivät tunne enää oloaan turvalliseksi. Kysynkin, arvoisa ministeri: koska saadaan muutos siihen, että pitää tulla RAVA-pisteiden kanssa niin huonokuntoiseksi, ennen kuin saa apua?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jaan edustajan tilannekuvan siltä osin, että mainitsemanne esimerkit vaikkapa raittiista ulkoilmasta tai kunnollisesta ruuasta ovat ihmisarvon kulmakiviä hyvässä hoivassa. Ja olemme tietysti huonossa tilanteessa, jos yhdellekään toimijalle tai sen yhdellekään hoivakodille tästä asiasta pitää erikseen sopia ja siitä muistuttaa.

Mutta mitä tulee lainsäädäntöön, minusta lain pykälät, jotka eduskunta on hyväksynyt viime hallituskaudella, ja toisaalta laatusuositukset, joita ollaan jo useampaan otteeseen päivitetty, eli ikään kuin ne reunaehdot, millä näitä palveluita yksityinen ja julkinen sektori tuottavat, eivät anna minkäänlaista aukkoa toimia ihmisarvon suhteen huonosti tavalla, jota kuvaillette. Mutta me tietenkin mielellämme juuri tästä syystä, että todellisuus ei ole vastannut lainsäätäjän tahtoa tästä talosta, tulemme tekemään tarkennuksia vanhuspalvelulakiin sitä päivittämällä, mutta muistaen myös sen, että ikäihmisten hyvä asia Suomessa on myös ennaltaehkäisyä, toimintakyvyn säilyttämistä, [Puhemies koputtaa] vuosikymmenten hyvää elämää ja hoivankin osalta muutakin kuin ympärivuorokautista apua.

Frågan slutbehandlad.